

Voorzet spelregels Oude IJsselstreek voor betrekken inwoners bij Omgevingsvisie

Versie 11-2-2018

We onderscheiden in het proces op weg naar de Omgevingsvisie drie fasen:

1. Verkennende fase: hierin verkennen wij de wensen, ideeën, mogelijkheden, zorgen en belangen die onder onze inwoners en onder deskundigen leven ten aanzien van de toekomstige inrichting van onze gemeente
2. Trechterende fase: hierin gaan wij op zoek naar de samenhang tussen de verzamelde input: naar waarden en criteria op basis waarvan de veelheid aan ideeën en wensen kan worden teruggebracht tot samenhangende scenario's
3. Besluitvormingsfase: hierin worden de scenario's tegen elkaar afgewogen en keuzes gemaakt

Onderstaand worden de (concept) spelregels voor deze drie fasen beschreven. De opbrengsten van de brainstorm met de raad op 18 januari j.l. en de daaruit door de werkgroep gedestilleerde vijf prioriteiten (zie bijlage) zijn daarin verwerkt.

Spelregels bij verkennende fase

WAAROM betrekken we onze inwoners?

- We vragen onze inwoners inbreng te leveren voor de Omgevingsvisie omdat
 - o we een zo goed, compleet en realistisch mogelijk beeld willen hebben van wat onze inwoners belangrijk vinden als het gaat om de toekomst van Oude IJsselstreek
 - o wij onze eigen ideeën over wat voor de inwoners van Oude IJsselstreek belangrijk is willen toetsen, tegen het licht durven houden en willen laten aanvullen en
 - o wij het onze samenleving gunnen dat we alle creativiteit en deskundigheid waarover we gezamenlijk beschikken aanboren voor ons gezamenlijk belang
- We betrekken onze inwoners dus NIET omdat wij geen ideeën hebben, of omdat wij niet de knopen durven doorhakken en de besluiten durven nemen. We betrekken onze inwoners in de verkennende fase ook NIET om hen te overtuigen van onze ideeën

WIE betrekken we?

- Alle inwoners van Oude IJsselstreek worden uitgenodigd inbreng te leveren
 - o We zijn dus niet tevreden als alleen de 'usual suspects' verschijnen: als dat gebeurt dan zetten we actief een interventie in om ook inbreng van ontbrekende groepen op te halen
 - We maken gebruik van een representatief online panel om inwoners te betrekken die geen tijd of mogelijkheid hebben om naar bijeenkomsten te gaan en om eventueel gericht groepen die ondervertegenwoordigd bleken bij andere vormen alsnog te betrekken
- We vinden het speciaal belangrijk dat jongeren inbreng leveren: zij zijn onze toekomst.
 - o We gaan daarom allereerst met jongeren in gesprek om te vragen hoe zij betrokken willen worden. We bieden hen daarbij verschillende mogelijkheden aan: een jongerenraad, een digitaal jongerenpanel (als onderdeel van het algemene online panel), inzet van social media, maar staan ook open voor andere ideeën

- o Om jongeren extra te stimuleren inbreng te leveren creëren we een 'budget voor wilde plannen'
- Georganiseerde inwoners / het maatschappelijk middenveld betrekken we ook. We houden daarbij in de gaten namens hoeveel inwoners zij spreken en ook dat er voldoende ruimte blijft voor inbreng van ongeorganiseerde inwoners
- Wij vragen de belangenverenigingen ons te adviseren over hoe we de lokale inwoners nog beter kunnen bereiken.
- We betrekken ook actief relevante experts van uit de samenleving, zowel vanuit de eigen bevolking als van elders.
 - VRAAG: We willen werken met een representatief panel. Wat verstaan we in dit traject onder representativiteit? Gaat het om alle inwoners van de gemeente, of om ook representativiteit op dorps-/kern niveau? Willen we ondernemers in onze gemeente die elders wonen ook betrekken? En over welke leeftijdsgroepen hebben we het?
 - VRAAG: Vanaf welke leeftijd willen we jongeren betrekken?
 - VRAAG: Willen we (idee vanuit andere testlab-gemeente) de belangenverenigingen of een nog te formeren inwoners-adviesgroep vragen ons te adviseren over welke inwoners (en deskundigen) we zouden moeten te betrekken bij specifieke vraagstukken?

WAT vragen we onze inwoners?

- We vragen onze inwoners om hun ideeën, wensen, zorgen, vragen, creativiteit en deskundigheid met ons te delen.
- We vragen onze inwoners om daarbij ook naar elkaar te luisteren en (net als wij) daarmee de eigen ideeën te verrijken
- We vragen onze inwoners om te respecteren dat wij in de verkennende fase geen uitspraken en toezeggingen doen, en te accepteren dat wij het algemeen belang dienen door eerst te luisteren zodat wij daarna zorgvuldige afwegingen kunnen maken

WAT beloven we onze inwoners?

- We beloven onze inwoners dat wij hun inbreng serieus nemen. Dat houdt in:
 - o Dat wij naar ieders inbreng luisteren en die zo goed mogelijk proberen te begrijpen
 - o Dat wij alle inbreng die geleverd wordt meenemen in het proces van oordeelsvorming over mogelijkheden en alternatieven, afweging en besluitvorming
 - o Dat wij aan alle inwoners kenbaar zullen maken wat de uitkomsten van de verkenning, oordeelsvorming en besluitvorming is en dat wij bereid zijn uit te leggen hoe met de inbreng die door de inwoners is geleverd is omgegaan
 - o Dat wij ook minderheidsstandpunten serieus nemen en rekening houden met minderheidsbelangen. Niet iedere inwoner kan zijn zin krijgen en niet elk idee of bezwaar kan gehonoreerd worden, maar wij beloven dat wij ons zullen inspannen om steeds te kijken hoe wij nadelen van de uiteindelijke keuzes zo klein mogelijk kunnen maken

WAAR halen we de inbreng van inwoners op?

- We halen de inbreng van inwoners op daar waar we het hen het makkelijkst kunnen maken om inbreng te leveren. Dat houdt in dat we inwoners bijvoorbeeld opzoeken bij zorgvoorzieningen, op school, bij de moskee en bij sportverenigingen; en dat we drukbezette

inwoners digitaal en inwoners die minder handig zijn met digitale middelen persoonlijk benaderen

- Als raad vergaderen we alleen maar op locatie wanneer we informatie op willen halen op een bepaalde plek met een bepaald thema, of als we een weging willen toelichten.

HOE inspireren we onze inwoners en maken we het voor hen aantrekkelijk?

- Wij maken het voor onze inwoners aantrekkelijk en inspirerend om inbreng te leveren door
 - o hen te bevragen op thema's die er werkelijk toe doen
 - o hun inbreng serieus te nemen en te laten zien wat wij daar mee doen
 - o inspirerende sprekers en grote denkers uit te nodigen om een aftrap te verzorgen bij inwonersbijeenkomsten
 - o tijd te nemen voor 'de derde helft', na de formele bijeenkomsten of juist als onderdeel daarvan.

WELKE informatie geven wij onze inwoners?

- De opbrengsten van de verkennende fase worden beschikbaar gesteld aan inwoners.
- Alle relevante wettelijke en beleidskaders worden eveneens beschikbaar gesteld aan inwoners.
- Wij geven onze inwoners zo volledig mogelijke informatie over het proces: fasering, werkwijze, planning etc.

WELKE ROL hebben wij zelf hierbij?

- De rol van de raad in de verkennende fase is (1) uitnodigend: zoveel mogelijk inwoners uitnodigen en aanmoedigen om inbreng te leveren; (2) luisterend: naar alle signalen en ideeën, nog niet gericht op beoordeling of afweging maar op begrijpen; (3) controlerend: of het proces van het betrekken van inwoners voldoet aan wat wij daarbij voor ogen en afgesproken hebben.
- De rol van het college in de verkennende fase is (1) informierend over het proces, de afspraken en de kaders; (2) luisterend. De ambtelijke organisatie faciliteert het proces en brengt inhoudelijke deskundigheid en informatie in die nodig is om de kaders vooraf goed te formuleren.

Spelregels bij trechterende fase (oordeelsvorming)

In de fase van het trechteren worden de resultaten van de verkennende fase geordend en gebundeld door op zoek te gaan naar onderliggende waarden en criteria, om zo tot overzichtelijke en samenhangende keuzes (scenario's) te komen waarover in de volgende fase besluitvorming mogelijk is.

WAAROM betrekken we onze inwoners?

We betrekken onze inwoners bij het trechteren van ideeën en mogelijkheden omdat

- zij daardoor inzicht krijgen in het proces (transparantie) en in de waarden en criteria die hierbij van belang zijn.
- hun perspectief, deskundigheid en creativiteit ons kunnen helpen om ingebrachte ideeën te duiden, en om verbanden te zien die we anders misschien over het hoofd zien
- dit het vertrouwen van de inwoners in het proces en de uitkomsten kan vergroten.

WAARTOE doen we dit?

Waarden creëren gezamenlijkheid en appelleren aan een hoger gezamenlijk belang. Door samen met inwoners de waarden achter de geleverde inbreng te identificeren ontstaat meer begrip en acceptatie voor alternatieve oplossingen die uiteindelijk dezelfde waarde dienen.

Op basis van waarden kunnen verschillende scenario's worden geschetst die intern samenhangend zijn en waarmee de werkelijk te maken keuzes voor de besluitvormende fase duidelijk worden.

WIE zijn aan zet bij het trechteren van ideeën en mogelijkheden?

- College en ambtelijke organisatie zijn verantwoordelijk voor het trechteren van de ingebrachte ideeën en mogelijkheden; zij verwerken de inbreng uit de verkenningsfase en doen een eerste voorzet ten aanzien van de clustering en duiding daarvan rond relevante waarden.
- **Alle inwoners** worden vervolgens uitgenodigd kennis te nemen van deze voorzet en daarop te reageren/over mee te praten.
- College en ambtenaren leggen desgevraagd uit hoe met de oorspronkelijke inbreng is omgegaan en hoe die is vertaald in de scenario's die worden voorgelegd.

WAT vragen we onze inwoners?

- We vragen onze inwoners om mee te denken over en te reageren op de ordening en clustering van de ideeën die het college / de ambtelijke organisatie voorstellen, en op de waarden die daarbij geformuleerd worden.
- We vragen onze inwoners dus NIET om te bepalen welke ideeën en mogelijkheden uit de verkennende fase meegenomen of geschrapt zouden moeten worden.

WAT beloven we onze inwoners?

- We beloven onze inwoners uit te leggen HOE wij in deze fase te werk gaan en DAT we een ordening en clustering naar waarden zoeken die zoveel mogelijk herkend wordt door inwoners en aansluit op hun inbreng in deze fase.
- We beloven dat wij in deze fase nog geen opties, thema's en wensen die eerder zijn ingebracht zullen uitsluiten of vaststellen, dat nog geen afweging of beoordeling van de waarden plaatsvindt en dat wij ook in deze fase open blijven staan voor eventuele nieuwe inbreng van ontwikkelingen en gezichtspunten.

WAAR doen wij dit?

- De voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd in het gemeentehuis.
- De gesprekken met inwoners over de clustering van de eerder ingebrachte ideeën organiseren we op plaatsen, manieren en momenten die het voor hen zo makkelijk mogelijk maken om daaraan deel te nemen.

WELKE informatie geven wij onze inwoners?

- De opbrengsten van de verkennende fase worden beschikbaar gesteld aan inwoners
- Alle relevante procesinformatie en procesuitleg wordt beschikbaar gesteld aan inwoners

Spelregels voor de besluitvormende fase

In deze fase wordt (of worden deelproducten van) de omgevingsvisie vastgesteld door de raad op basis van een weging van scenario's die zijn uitgewerkt rond de waarden die in de voorgaande fasen mede vanuit de inbreng van inwoners naar voren zijn gekomen.

WAAROM betrekken we onze inwoners?

We betrekken onze inwoners bij de besluitvorming door hen daarover inhoudelijk en procesmatig te informeren, omdat:

- zij recht hebben te weten hoe de opbrengsten van het voorafgaande proces doorwerken in de besluitvorming (transparantie)
- zij daarmee het gemeentebestuur kunnen controleren (checks&balances)
- de acceptatie van en het draagvlak voor impopulaire onderdelen van de uiteindelijke besluiten wordt vergroot als inwoners inzicht krijgen in de dilemma's die aan de orde zijn.

WAARTOE doen we dit?

- Wij bevorderen hiermee onze openheid naar inwoners door hen ook in het besluitvormende deel inzicht te geven en te laten zien hoe wij omgaan met de geleverde inbreng.
- Wij laten hiermee onze zorgvuldigheid zien en we bouwen aan vertrouwen en draagvlak voor de uitkomsten van de besluitvorming.

WIE zijn aan zet bij de besluitvorming over de scenario's?

- College en ambtelijke organisatie zijn aan zet als het gaat om de voorbereiding van de besluitvorming door middel van de uitwerking van de scenario's ; zij verwerken daarbij de inbreng uit de trechterende fase. Zij weten welke waarden en criteria van belang zijn bij het te nemen besluit en laten deze terug komen in de verschillende scenario's.
- De raad besluit over de uiteindelijke keuze van het voorkeursscenario en vaststelling van de Omgevingsvisie.

WAT vragen we onze inwoners?

- Wij vragen onze inwoners notie te nemen van de verschillende scenario's en indien nodig verbeter suggesties te doen of aanvullende scenario's aan te reiken als deze een logisch gevolg zijn op de verkennende en trechterende fase en niet zijn geschetst door het college en de ambtelijke organisatie.
- Wij vragen onze inwoners ons vertrouwen te geven en de uitkomsten van de besluitvorming te accepteren.
- Wij vragen onze inwoners NIET om een besluit te nemen over het beste scenario. Dat besluit neemt de raad.

WAT beloven we onze inwoners?

- Wij beloven onze inwoners dat wij bij de besluitvorming over de scenario's rekening zullen houden met het hele palet van ingebrachte wensen en belangen, ook met minderheidsbelangen
- Wij beloven onze inwoners dat wij open blijven staan voor nieuwe informatie als die niet eerder ingebracht had kunnen worden
- Wij beloven onze inwoners dat wij uitleg zullen geven over de keuzes die wij maken in de besluitvorming.
- Wij beloven onze inwoners NIET dat zij zelf aan de besluitvorming kunnen deelnemen

WAAR doen wij dit?

- De voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd in het gemeentehuis.
- We organiseren gesprekken met inwoners over de verschillende scenario's op plaatsen, manieren en momenten die het voor hen zo makkelijk mogelijk maken om daar notie van te nemen.
- De besluitvormende raadsvergadering vindt in openbaarheid plaats in de raadszaal.

WELKE informatie geven wij onze inwoners?

- Voorafgaand aan de besluitvorming worden de uitgewerkte scenario's die betrekking hebben op het te nemen besluit langs zoveel mogelijk kanalen beschikbaar gesteld. Het streven is deze zo beeldend en verhalend mogelijk weer te geven om zoveel mogelijk inwoners te bereiken.
- De besluitvorming vindt plaats in een openbare raadsvergadering
- Inwoners worden langs zoveel mogelijk kanalen geïnformeerd over de uitkomst van de besluitvorming: voor welk(e) scenario's is gekozen en welke aanvullende kaders zijn daarbij eventueel gesteld?
- De raad legt desgevraagd met heldere argumenten uit waarom voor een bepaald besluit is gekozen.

Bijlage: 5 door de begeleidingscommissie gekozen prioriteiten vanuit de brainstorm

- 1) **ONLINE PANEL** De commissie vindt het heel belangrijk om in de verkennende fase een representatief panel te kunnen raadplegen en om input te kunnen vragen. Het is van het grootste belang dat hierin ook de groepen vertegenwoordigd zijn die normaal gesproken buiten beeld blijven. Ook is de wens uitgesproken het panel (vaker) te willen inzetten bij beleidsvraagstukken en omgevingsvisie vraagstukken.
- 2) **JONGEREN BEVRAGEN HOE ZE BETROKKEN WILLEN WORDEN** De wens dat jongeren uit de gehele gemeente betrokken worden bij gemeentelijke vraagstukken wordt breed gedeeld. Ook zijn er al diverse ideeën over de mogelijkheden om dit te doen. Zoals via social media (er is op dit moment een vacature social media bij de ambtelijke organisatie), maar het idee ontstond om eerst met de jongeren in gesprek te gaan over de manier waarop zij het liefste zelf betrokken willen worden bij vraagstukken.
- 3) **INSPIRERENDE, GROTE DENKERS BETREKKEN** De commissie wil graag inspirerende sprekers uitnodigen mbt bepaalde thema's om meer mensen te betrekken en de theaterzalen vol te krijgen. Na afloop is het dan wel van belang om het gesprek te organiseren met de inwoners/ bezoekers. Ook kunnen dergelijke bijeenkomsten op locatie plaats vinden of kunnen mensen met bv de bus worden opgehaald.
- 4) **TRANSPARANTIE BIJ DE WEGING/ DILEMMA'S DELEN** We hebben gepraat over het betrekken van inwoners in de trechterende fase. Dat is niet eenvoudig, ook vanwege het verwachtingenmanagement. Wel is de wens uitgesproken transparanter te zijn over het wegen van diverse belangen en het delen van dilemma's met de inwoners.
- 5) **SCENARIODENKEN** Veel van de ideeën op 18-1 in de besluitvormende fase gingen over het aanbieden van scenario's en alternatieven. De commissie wil hier graag op voort bouwen en onderzoeken hoe hier spelregels voor gemaakt kunnen worden.